

USTAWA O DZIAŁANIACH ANTYTERRORYSTYCZNYCH

W dniu 2 lipca 2016 roku weszła w życie ustawa z dnia 10 czerwca 2016 roku o działaniach antyterrorystycznych (Dz. U. poz. 904). Podstawowym celem regulacji jest podniesienie efektywności polskiego systemu antyterrorystycznego, a tym samym zwiększenie bezpieczeństwa wszystkich obywateli RP

Ustawa o działaniach antyterrorystycznych - podstawowe informacje

W dniu 2 lipca 2016 roku weszła w życie ustawa z dnia 10 czerwca 2016 roku o działaniach antyterrorystycznych (Dz. U. poz. 904). Podstawowym celem regulacji jest podniesienie efektywności polskiego systemu antyterrorystycznego, a tym samym zwiększenie bezpieczeństwa wszystkich obywateli RP, poprzez: wzmocnienie mechanizmów koordynacji działań, doprecyzowanie zadań i obszarów odpowiedzialności poszczególnych służb i organów oraz zasad współpracy między nimi, zapewnienie możliwości skutecznych działań w przypadku podejrzenia przestępstwa o charakterze terrorystycznym, w tym w zakresie postępowania przygotowawczego, zapewnienie mechanizmów reagowania adekwatnych do rodzaju występujących zagrożeń oraz dostosowanie przepisów karnych do nowych typów działań o charakterze terrorystycznym.

Do czasu uchwalenia ustawy o działaniach antyterrorystycznych w polskim systemie prawnym nie istniał jeden akt, który kompleksowo regulowałby problematykę rozpoznawania, przeciwdziałania i zwalczania zagrożeń o charakterze terrorystycznym. Mając na uwadze powyższe ustawie o działaniach antyterrorystycznych nadano charakter integrujący działania podmiotów polskiego systemu antyterrorystycznego z jasnym wskazaniem odpowiedzialności w poszczególnych obszarach. Zastosowane w tej regulacji systemowe podejście do problematyki zagrożeń o charakterze terrorystycznym ma w założeniu umożliwić wykorzystanie potencjału wszystkich służb, organów i instytucji posiadających ustawowe kompetencje do realizowania działań antyterrorystycznych i pozytywnie wpłynąć na szybkość i prawidłowość procesu decyzyjnego na poziomie strategicznym.

Ustawa definiuje **działania antyterrorystyczne**, przez które należy rozumieć działania organów administracji publicznej polegające na **zapobieganiu** zdarzeniom o charakterze terrorystycznym, **przygotowaniu** do podejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych przedsięwzięć, **reagowaniu** w przypadku wystąpienia takich zdarzeń oraz usuwaniu ich skutków, w tym **odtworzeniu** zasobów przeznaczonych do reagowania na nie. Elementem działań antyterrorystycznych są **działania kontrterrorystyczne**, to jest działania wobec sprawców, osób przygotowujących lub pomagających w dokonaniu przestępstwa o charakterze terrorystycznym, prowadzone w celu wyeliminowania bezpośredniego zagrożenia życia, zdrowia lub wolności osób lub mienia przy wykorzystaniu specjalistycznych sił i środków oraz specjalistycznej taktyki działania.

Ustawa wprowadza powszechnie obowiązujący i dostosowany do wymogów NATO **czterostopniowy system stopni alarmowych na wypadek zagrożeń terrorystycznych oraz stopni alarmowych w cyberprzestrzeni**. Stopnie alarmowe mogą być wprowadzane, zmieniane i odwoływane w drodze zarządzenia, w zależności od rodzaju zagrożenia zdarzeniem terrorystycznym, przez Prezesa Rady Ministrów, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw wewnętrznych i Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, a w sytuacjach niecierpiących zwłoki – przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, który informował będzie o tym niezwłocznie Prezesa Rady Ministrów, po zasięgnięciu opinii Szefa ABW.

Stopień alarmowy lub stopień alarmowy CRP będzie mógł zostać wprowadzony:

- na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- na obszarze jednej lub kilku jednostek podziału terytorialnego kraju;
- na obszarze określonym w sposób inny niż przez odniesienie do jednostek podziału terytorialnego kraju;
- dla określonych obiektów jednostek organizacyjnych administracji publicznej, prokuratury, sądów lub innych obiektów infrastruktury administracji publicznej lub infrastruktury krytycznej;
- w przypadku, gdy skutki zdarzenia o charakterze terrorystycznym mogą dotyczyć obywateli polskich przebywających za granicą Rzeczypospolitej Polskiej lub instytucji polskich albo polskiej infrastruktury mieszczących się poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, innych niż placówki zagraniczne Rzeczypospolitej Polskiej, w rozumieniu ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o służbie zagranicznej.

Ponadto dla określonych placówek zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej lub w odniesieniu do systemów teleinformatycznych ministra właściwego do spraw zagranicznych, stopnie alarmowe wprowadza, zmienia i odwołuje, w drodze zarządzenia, w zależności od rodzaju zagrożenia zdarzeniem o charakterze terrorystycznym, Prezes Rady Ministrów,

po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw zagranicznych i Szefa Agencji Wywiadu, a w przypadkach niecierpiących zwłoki – minister właściwy do spraw zagranicznych, po zasięgnięciu opinii Szefa Agencji Wywiadu, informując o tym niezwłocznie Prezesa Rady Ministrów.

Poszczególnym stopniom alarmowym i stopniom alarmowym CRP odpowiada obowiązek realizacji przez organy administracji publicznej oraz kierowników służb i instytucji właściwych w sprawach bezpieczeństwa i zarządzania kryzysowego przedsięwzięć, w ramach ich kompetencji ustawowych.

Z systemem stopni alarmowych powiązany został system udzielania w trybie pilnym niezbędnego wsparcia ze strony Sił Zbrojnych RP w przypadku, jeśli siły i środki Policji mogłyby okazać się niewystarczające do reagowania w przypadku zamachu.

Ponadto w przypadku wprowadzenia trzeciego lub czwartego stopnia alarmowego na obszarze nim objętym, minister właściwy do spraw wewnętrznych, z inicjatywy własnej albo na wniosek Szefa ABW lub Komendanta Głównego Policji, może zarządzić **zakaz odbywania zgromadzeń publicznych lub imprez masowych** na obszarze lub w obiekcie objętym stopniem alarmowym, jeżeli jest to konieczne dla ochrony życia i zdrowia ludzi lub bezpieczeństwa publicznego, o czym niezwłocznie informuje Marszałka Sejmu RP i Marszałka Senatu RP. Na tej podstawie organ gminy może wydać decyzję o zakazie zgromadzenia lub jego rozwiązaniu, natomiast wojewoda, w drodze decyzji wprowadza zakaz przeprowadzania imprezy masowej lub ją przerywa. Od powyższych decyzji przysługują środki odwoławcze.

W ustawie dokonano jasnego **przypisania odpowiedzialności za zapobieganie terroryzmowi Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego** oraz zapewniono temu organowi narzędzia prawno-organizacyjne, mające w założeniu umożliwić skuteczną realizację ww. zadania. Natomiast jako **odpowiedzialny za przygotowanie do podejmowania kontroli nad zdarzeniami o charakterze terrorystycznym w drodze zaplanowanych przedsięwzięć, reagowanie w przypadku wystąpienia takich zdarzeń oraz usuwanie ich skutków, w tym odtwarzanie zasobów wykorzystywanych do reagowania na te zdarzenia, został wskazany minister właściwy do spraw wewnętrznych.**

W regulacji zawarto także przepisy odnoszące się do **działań realizowanych na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym**, a główną odpowiedzialność za prowadzenie działań w tym zakresie przypisano Policji. Wprowadzono także uprawnienie do tzw. **specjalnego użycia broni**, oznaczającego możliwość użycia broni palnej przeciwko osobie dokonującej zamachu albo biorącej lub przetrzymującej zakładnika, którego skutkiem może być śmierć lub bezpośrednie zagrożenie życia lub zdrowia tej osoby. Zgodnie z ustawą uprawnienie to dopuszczalne jest w ramach działań kontrterrorystycznych, jeżeli jest to niezbędne do przeciwdziałania bezpośredniemu, bezprawnemu, gwałtownemu zamachowi na życie lub zdrowie człowieka lub do uwolnienia zakładnika, a użycie broni palnej w inny sposób nie jest możliwe, z uwzględnieniem wszelkich okoliczności zdarzenia o charakterze terrorystycznym oraz możliwości działań kontrterrorystycznych.

Wśród zmian dokonanych ustawą *o działaniach antyterrorystycznych* w innych ustawach istotne jest w szczególności wprowadzenie w ustawie *Kodeks karny* przepisów definiujących **nowe typy przestępstw**, stanowiących odpowiedź na działania tak zwanych *zagranicznych bojowników* związane z konfliktem w Syrii i Iraku oraz dostosowanie krajowych rozwiązań do podpisanego przez Polskę Protokołu dodatkowego do sporządzonej w dniu 16 maja 2005 r. w Warszawie *Konwencji Rady Europy o Zapobieganiu Terroryzmowi*.

Pierwszy ze wskazanych typów przestępstw określony w nowym art. 255a § 2 k.k. penalizuje uczestniczenie w celu popełnienia przestępstwa o charakterze terrorystycznym w szkoleniu mogącym umożliwić popełnienie takiego przestępstwa. Za popełnienie ww. czynu przewiduje się karę pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

Ponadto po art. 259 k.k. dodaje się art. 259a k.k. penalizujący przekroczenie granicy Rzeczypospolitej Polskiej, w celu popełnienia na terytorium innego państwa przestępstwa o charakterze terrorystycznym lub czynów określonych w:

- art. 255a § 1 k.k. (rozpowszechnianie lub publiczne prezentowanie treści mogących ułatwić popełnienie przestępstwa o charakterze terrorystycznym albo w celu uzyskiwania do nich dostępu w zamiarze, aby przestępstwo takie zostało popełnione);
- art. 255a § 2 k.k. (uczestniczenie w celu popełnienia przestępstwa o charakterze terrorystycznym w szkoleniu mogącym umożliwić popełnienie takiego przestępstwa).
- art. 258 § 2 k.k. (udział w zorganizowanej grupie lub związku mających charakter zbrojny lub mających na celu popełnienie przestępstwa o charakterze terrorystycznym);
- art. 258 § 4 k.k. (zakładanie lub kierowanie zorganizowaną grupą lub związkiem mającym na celu popełnienie przestępstwa o charakterze terrorystycznym).

Za popełnienie ww. czynu przewiduje się karę pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Ponadto dodano art. 259b k.k., zgodnie z którym na wniosek prokuratora sąd stosuje nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet może warunkowo zawiesić jej wykonanie w stosunku do sprawcy przestępstwa określonego w art. 259a k.k., który

dobrowolnie odstąpił od popełnienia na terytorium innego państwa przestępstwa o charakterze terrorystycznym lub przestępstwa określonego w art. 255a k.k., art. 258 § 2 lub § 4 k.k. i ujawnił przed organem powołanym do ścigania przestępstw wszystkie istotne okoliczności popełnienia czynu lub zapobiegł popełnieniu zamierzonego przestępstwa. Przepis ten ma zastosowanie także do sprawcy, który dobrowolnie odstąpił od pomocnictwa w popełnieniu przestępstwa określonego w art. 259a k.k. i ujawnił przed organem powołanym do ścigania przestępstw wszystkie istotne okoliczności popełnienia czynu, w szczególności informacje o osobach, które popełniły przestępstwa, określone w art. 259a k.k.

Celem przyjętego rozwiązania jest zwiększenie zdolności organów ścigania w zakresie zapobiegania przestępstwom o charakterze terrorystycznym. Rozwiązanie to zapewnia osobom biorącym udział w przygotowaniu do popełnienia przestępstwa gwarancję niekaralności w przypadku odstąpienia od popełnienia niektórych przestępstw. Pozwoli to nie tylko na zwiększenie zdolności organów ścigania w zakresie uzyskiwania informacji o planowanych przestępstwach o charakterze terrorystycznym, lecz także na osłabienie solidarności członków organizacji terrorystycznych, co pozostaje kluczowe z perspektywy destabilizacji tych organizacji.

Ponadto ustawa przewiduje m.in.: przyznanie ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych kompetencji do wydania decyzji o czasowym zwieszeniu lub ograniczeniu ruchu na określonych przejściach granicznych, zaostrzenie przepisów w zakresie dokonywania wydalenia z terytorium RP osób nieposiadających polskiego obywatelstwa oraz regulację kwestii zniszczenia lub unieruchomienia bezzałogowych statków powietrznych (dronów) w przypadkach mogących stanowić zagrożenie, wprowadzono także szczegółowe przepisy odnoszące się do prowadzenia postępowania przygotowawczego w odniesieniu do przestępstw o charakterze terrorystycznym. W ustawie o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, a także w ustawie o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego, wprowadzono rozwiązanie pozwalające na pozyskanie do współpracy osób działających na rzecz innego państwa lub organizacji (w odniesieniu do przestępstw o charakterze terrorystycznym i szpiegostwa).

W ustawie o działaniach antyterrorystycznych uwzględniona została także kwestia **odpowiedzialności Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego w obszarze rozpoznawania, zapobiegania i zwalczania zagrożeń w cyberprzestrzeni**, a w ustawie kompetencyjnej ABW wprowadzono szczegółowe rozwiązania dotyczące ochrony cyberprzestrzeni.

W celu zapobiegania oraz zwalczania zdarzeń o charakterze terrorystycznym dotyczących, istotnych z punktu widzenia ciągłości funkcjonowania państwa, systemów teleinformatycznych organów administracji publicznej lub sieci teleinformatycznych objętych jednolitym wykazem obiektów, instalacji, urządzeń i usług wchodzących w skład infrastruktury krytycznej, a także systemów teleinformatycznych właścicieli, posiadaczy samoistnych i zależnych obiektów, instalacji lub urządzeń infrastruktury krytycznej lub danych przetwarzanych w tych systemach oraz zapobiegania i wykrywania przestępstw o charakterze terrorystycznym w tym obszarze oraz ścigania ich sprawców ABW może przeprowadzać **ocenę bezpieczeństwa tych systemów teleinformatycznych**. Ocena ta, co do zasady, jest prowadzona zgodnie z rocznym planem przeprowadzania ocen bezpieczeństwa i polega ona na przeprowadzaniu testów bezpieczeństwa systemu teleinformatycznego w celu identyfikacji jego podatności, tj. słabości zasobu lub zabezpieczenia systemu teleinformatycznego, która może zostać wykorzystana przez zagrożenie, wpływające na integralność, poufność, rozliczalność i dostępność tego systemu. Ponadto w przypadku powzięcia informacji o wystąpieniu zdarzenia o charakterze terrorystycznym dotyczącego ww. systemów Szef ABW może żądać przedstawienia informacji o budowie, funkcjonowaniu oraz zasadach eksploatacji posiadanych systemów teleinformatycznych, w tym informacji obejmujących hasła komputerowe, kody dostępu i inne dane umożliwiające dostęp do systemu oraz ich używanie, w celu zapobiegania, reagowania na zdarzenia o charakterze terrorystycznym dotyczące tych systemów lub danych, a także zapobiegania i wykrywania przestępstw o charakterze terrorystycznym w tym obszarze oraz ścigania ich sprawców. Szef ABW będzie również prowadził rejestr zdarzeń naruszających bezpieczeństwo systemów teleinformatycznych.

Ponadto w celu zapobiegania, przeciwdziałania i wykrywania przestępstw o charakterze terrorystycznym oraz ścigania ich sprawców sąd, na pisemny wniosek Szefa ABW, złożony po uzyskaniu pisemnej zgody Prokuratora Generalnego, w drodze postanowienia, może **zarządzić zablokowanie przez usługodawcę świadczącego usługi drogą elektroniczną dostępności w systemie teleinformatycznym określonych danych informatycznych** mających związek ze zdarzeniem o charakterze terrorystycznym lub określonych usług teleinformatycznych służących lub wykorzystywanych do spowodowania zdarzenia o charakterze terrorystycznym, zwane dalej „blokadą dostępności”.

Ustawa wprowadziła również nowe rozwiązania w odniesieniu do tzw. kart przedpłaconych telefonicznych. **Klienci, którzy nabyli karty przedpłacone przed dniem 25 lipca 2016 r.** są zobligowani do przekazania dostawcy usług telekomunikacyjnych swoich danych identyfikacyjnych do dnia 1 lutego 2017 r. W stosunku do abonentów, którzy nie podadzą ww. danych lub których dane nie zostaną potwierdzone, dostawca usług przedpłaconych w publicznej sieci telekomunikacyjnej zaprzestanie świadczenia usług.

Co ważne dla osób chcących nabyć nowe karty przedpłacone po dniu 24 lipca 2016 r., rozpoczęcie świadczenia usługi telekomunikacyjnej jest zależne od uprzedniego podania danych.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że ustawa wskazuje na różne sposoby rejestracji kart przedpłaconych - przy zawieraniu umowy w formie pisemnej, elektronicznie oraz inny sposób określony przez dostawcę tych usług.

